

Krajowy system certyfikacji personelu badań nieniszczących

Historia

The national polish system for certification of ndt personnel

History

Streszczenie

Artykuł dotyczy historii krajowego systemu certyfikacji personelu badań nieniszczących w Polsce. Zawarto w nim opis zdarzeń w ramach Narodowego Programu Przygotowania do członkostwa w Unii Europejskiej, które przyczyniły się do powstania systemu. Podkreślono wiodącą rolę Urzędu Dozoru Technicznego w procesie tworzenia krajowego systemu certyfikacji personelu badań nieniszczących. UDT działał w tym zakresie z upoważnienia Ministra Gospodarki pełniącego wiodącą rolę w realizacji Narodowego Programu.

Słowa kluczowe: krajowy system certyfikacji, personel badań nieniszczących

Abstract

The paper relates the story of the national system of certification of NDT personnel in Poland. The paper presents an overview of events in the framework of the National Program of Preparation for membership in the European Union, which contributed to the creation of the system. Emphasized the leading role of UDT in the process of creating a national system of certification of NDT personnel. UDT acted in this respect the authority of the Minister of Economy, performing a leading role in the implementation of the National Program.

Keywords: national system of certification, non-destructive testing personnel

Wstęp

Certyfikacja personelu badań nieniszczących nie jest tematem nowym. Historia systemu certyfikacji w Polsce sięga lat 70. ubiegłego stulecia.

Już w 1970 roku w Instytucie Metalurgii Żelaza w Gliwicach powstał pierwszy system weryfikacji kwalifikacji i kompetencji personelu NDT. W IMŻ wydawane były tzw. „książki kontrolerów badań nieniszczących”, które na wzór książeczek spawaczy zawierały wszelkie informacje o kompetencjach i pracach wykonywanych przez posiadacza książki.

Kolejny etap to system PTBN-CERT opracowany i wdrożony w oparciu o wymagania EN 473:1993 przez Polskie Towarzystwo Badań Nieniszczących PTBN. Niestety, system ten nie był akredytowany, gdyż w Polsce

nie istniała jednostka akredytująca jednostki certyfikujące osoby.

Tymczasem w roku 1987 Polskie Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników SIMP przeprowadziło jednorazową akcję nadawania tytularnego III stopnia kwalifikacji w badaniach nieniszczących. W akcji tej III stopień uzyskało 76 osób. Decyzje w tej sprawie podejmowane były przez 11-osobową Komisję pod przewodnictwem Profesora Zdzisława Pawłowskiego, w tamtym czasie członka Prezydium Zarządu Głównego SIMP. Tytularny III stopień w badaniach nieniszczących był uznawany przez Urząd Dozoru Technicznego jako spełniający wymagania stawiane personelowi UDT w zakresie czynności określonych przez ustawę o dozorcze technicznym.

Jednakże ww. działania, jakkolwiek merytorycznie bez zarzutu, nie spełniały wymagań europejskich.

Mgr inż. Marta Wojas – Urząd Dozoru Technicznego.

Autor korespondencyjny/Corresponding author: marta.wojas@udt.gov.pl

Krajowy system certyfikacji personelu badań nieniszczących

Inicjatorem nowego krajowego systemu certyfikacji personelu badań nieniszczących w Polsce był Urząd Dozoru Technicznego, który we współpracy ze środowiskiem NDT, wykorzystując dotychczasową wiedzę i doświadczenie tego środowiska, w ramach projektu PHARE '97, z udziałem niemieckiej jednostki certyfikującej, opracował i wdrożył Krajowy System Certyfikacji Personelu Badań Nieniszczących UDT-CERT.

Projekt PHARE '97

Projekt PHARE '97 realizowany był w ramach narodowego programu przygotowania do członkostwa w UE, w ramach priorytetu dotyczącego działań dostosowawczych w sektorze urządzeń technicznych. Instytucją wiodącą było Ministerstwo Gospodarki, zaś UDT był instytucją współpracującą.

W ramach tego programu 1 stycznia 2000 r. nastąpiła restrukturyzacja Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji PCBC. Przez rozdzielenie funkcji certyfikacji od akredytacji z PCBC wydzielono Polskie Centrum Akredytacji, które swoim działaniem objęło akredytacje jednostek certyfikujących wyroby, systemy jakości, personel, laboratoria badawcze i wzorcujące oraz jednostki kontrolne. To otworzyło drogę do akredytacji zgodnie z wymaganiami przepisów unijnych.

PCA powstało na bazie Biura ds. Akredytacji w Polskim Centrum Badań i Certyfikacji oraz Zespołu Akredytacji Laboratoriów Pomiarowych w Głównym Urzędzie Miar, przejmując pracowników oraz wierzytelności i zobowiązania obu instytucji w zakresie akredytacji.

Jednym z obszarów działania narodowego programu było wdrożenie do prawa krajowego dyrektywy ciśnieniowej 97/23/WE, która zawiera wymagania zasadnicze dotyczące zatwierdzania personelu wykonującego badania nieniszczące połączeń nierozłącznych przez upoważnioną jednostkę trzeciej strony (RTPO). RTPO może być jednocześnie jednostką certyfikującą. Zatwierdzenie personelu może odbywać się na podstawie certyfikatu wydanego przez jednostkę certyfikującą będącą jednocześnie RTPO, uznanie certyfikatu wydanego przez inną jednostkę certyfikującą lub w wyniku procesu oceny takich osób przez jednostkę zatwierdzającą. Ponieważ UDT przygotowywał się do roli jednostki notyfikowanej i uznanej jednostki trzeciej strony do dyrektywy PED w zakresie personelu NDT, rozpoczęto przygotowania do opracowania odpowiedniego systemu kwalifikacji i certyfikacji.

Działania w tym zakresie były usankcjonowane upoważnieniem Ministerstwa Gospodarki. W Informacji do Raportu Okresowego Komisji Europejskiej z postępów Polski na drodze do członkostwa w UE 2000-2001 zapisano: „Z upoważnienia Ministerstwa Gospodarki jest przygotowywany i koordynowany przez UDT krajowy system certyfikacji personelu badań nieniszczących” [1].

W ramach projektu PHARE'97 funkcjonował moduł pod nazwą "Standaryzacja i Certyfikacja", w którym Urząd pełnił rolę jego sekretariatu i jednostki wiodącej pt. „Certyfikacja personelu badań nieniszczących”.

W ramach modułu odbyło się 12 sesji szkoleniowych (w metodach RT, UT, PT, MT oraz VT) stopnia 2. i 3. zgodnie z wymaganiami EN 473, w których uczestniczyło 150 osób, dla których wydano blisko 250 świadectw ukończenia szkolenia (niektóre osoby uczestniczyły w więcej niż jednym szkoleniu). Wszystkie te osoby ubiegały się o certyfikację w akredytowanej niemieckiej jednostce certyfikującej.

W ramach tego projektu zakupiono wyposażenie do NDT z przeznaczeniem do ośrodków szkoleniowo-egzaminacyjnych [2].

Działania odbywały się przy udziale akredytowanej niemieckiej jednostki certyfikującej DPZ. Do współpracy zaproszono najznamienitszych przedstawicieli środowiska badań nieniszczących w kraju, wykorzystując dotychczasowy krajowy dorobek w zakresie kwalifikowania i certyfikowania osób w NDT.

Na wiosnę 2000 r. odbyła się rekrutacja osób, które miały odbyć szkolenia, a następnie uzyskać certyfikację niemieckiej jednostki. Zaproszenia zostały skierowane do osób z największym doświadczeniem i wiedzą oraz umiejętnościami w dziedzinie NDT w Polsce.

Pierwsze kursy szkoleniowe rozpoczęły się w maju 2000 r. Poprzedzone one były oceną ośrodków szkoleniowych, które na czas egzaminów miały stać się ośrodkami egzaminacyjnymi.

Szkolenia na kursach 3. stopnia odbywały się w Chorzowie-Batorym we współpracy z ośrodkiem w Gliwicach, w Eksplaście (praktyczne szkolenia w metodach PT i MT), w Katowicach, w Energomontażu Południe (praktyczne szkolenia z radiografii) i w Warszawie, w Energomontażu Północ (szkolenia VT). W tych samych ośrodkach jako ośrodkach egzaminacyjnych zatwierdzonych przez jednostkę certyfikującą przeprowadzone zostały egzaminy kwalifikacyjne.

W wyniku tego szkolenia certyfikację 3. stopnia uzyskało 20 osób, a większość z nich w więcej niż jednej metodzie. Rekordziści – w czterech metodach.

Niezależnie od grupy „trójkowiczów” liczna grupa osób uzyskała certyfikację 2. stopnia.

Osoby, które uzyskały certyfikaty 3. stopnia, zostały zaangażowane przez UDT w prace merytoryczne w zakresie opracowania systemu, który miał spełniać wymagania PN-EN 473:2000.

Akredytacje UDT

„29 czerwca 2000 r. UDT otrzymał certyfikat akredytacji jako jednostka kontrolna działająca według PN-EN 45004, co stanowi inaugurację działalności polskiego systemu akredytacji jednostek kontrolnych, istotnego przy ocenie kompetencji jednostek notyfikowanych. W ramach struktur UDT wydzielona została jednostka certyfikująca UDT-CERT w zakresie certyfikacji systemów jakości, wyrobów i personelu działająca zgodnie z normami europejskimi serii PN-EN 45000.

UDT występuje o akredytację dla poszczególnych zakresów działania tej jednostki. 1 grudnia 2000 r. UDT otrzymał certyfikat akredytacji jako jednostka certyfikująca systemy jakości, spełniająca wymagania PN-EN 45012. Ponadto, UDT jest w trakcie procesu akredytacyjnego w zakresie certyfikacji personelu zgodnie z EN 45013 – czytamy w Informacji do Raportu 2000-2001[1].

31 stycznia 2002 r. zostały wręczone nominacje pierwszym egzaminatorom jednostki certyfikującej UDT-CERT. „Jednostka certyfikująca personel badań nieniszczących UDT-CERT ma już egzaminatorów. Będą oni mogli przeprowadzać egzaminy kwalifikacyjne osób ubiegających się o certyfikaty w metodach VT, UT, RT, MT i PT zgodnie z wymaganiami normy EN473:2000 i systemem UDT-CERT” – brzmiał komunikat w internetowym serwisie poświęconym NDT [3].

Certyfikat akredytacji w zakresie certyfikacji personelu badań nieniszczących UDT-CERT uzyskał 26 lutego 2002 r. Certyfikat ten stał się podstawą do uzyskania autoryzacji ministra gospodarki, a w chwili wejścia Polski do Unii Europejskiej UDT-CERT uzyskał status RTPO – upoważnionej jednostki strony trzeciej nr 1433, w zakresie zatwierdzania personelu wykonującego badania nieniszczące połączeń nierozłącznych w rozumieniu dyrektywy PED.

Projekt PHARE '99

Niezależnie od projektu PHARE'97, UDT był także uczestnikiem porozumienia twinningowego PL99/IB/EC/1 „Struktura i systemy certyfikacji i standaryzacji w ramach jednolitego rynku UE”, w ramach projektu

PHARE'99. W ramach tego porozumienia personel UDT i przedstawiciele innych zainteresowanych instytucji przygotowywali się do pełnienia roli jednostek oceniających zgodność z wymaganiami przepisów, w drodze szkoleń prowadzonych przez bliźniacze jednostki francuskie. Szkolenia dotyczyły dyrektyw: 87/404/EWG, 97/23/WE, 95/16/WE, 90/396/EWG i 92/42/EWG. Jednostki te przeszkoliły grupę inspektorów UDT z zakresu badań nieniszczących, jednak bez certyfikacji [2].

Ekspert UDT prowadził później wykłady na szkoleniach organizowanych np. przez Ministerstwo Gospodarki, ale również Pollab, SIMP, NOT, z zakresu dyrektyw nowego podejścia, systemów zarządzania itp.

Osoby certyfikowane z zakresu badań nieniszczących prowadziły i dotąd prowadzą szkolenia w ośrodkach szkoleniowych NDT zatwierdzonych przez UDT-CERT.

Literatura

- [1] Informacja do Raportu Okresowego Komisji Europejskiej z postępów Polski na drodze do członkostwa w UE 2000-2001. Dokument przyjęty przez Komitet Integracji Europejskiej 27 czerwca 2001 r.
- [2] Raport z realizacji w 2000 r. Narodowego Programu Przygotowania do członkostwa w Unii Europejskiej. Dokument przyjęty przez Radę Ministrów 20 kwietnia 2001 r.
- [3] Badania Nieniszczące. Serwis internetowy poświęcony badaniom nieniszczącym. Serwis nr 01/03/2002.

PLANY SPAWANIA - TEORIA I PRAKTYKA – JACEK SŁANIA

II wydanie książki w opracowaniu – dostępne w styczniu 2015 r.

Cena

1 egzemplarz książki Jacka Ślania:
Plany spawania – teoria i praktyka wynosi:
80 zł (w tym 5% VAT)

**W celu zamówienia książki
w Redakcji należy wypełnić formularz
zamieszczony obok i przesłać go
w formie faksu, skanu lub listu na adres:**

REDAKCJA – Przegląd Spawalnictwa AW SIMP

ul. Świętokrzyska 14a, 00-050 Warszawa
tel.: 22 827 25 42, faks: 22 336 14 79
e-mail: redakcja@pspaw.pl

Wpłaty należy dokonać na rachunek bankowy:

Bank BPH S.A. Oddział w Warszawie
45 1060 0076 0000 3200 0043 1836

Zamawiam książkę *Plany spawania – teoria i praktyka*
w Redakcji Przegląd Spawalnictwa w liczbie egz.

Imię i nazwisko

Firma

Adres

NIP

Kontakt do osoby zamawiającej:

Oświadczam, że jestem podatnikiem VAT i upoważniam firmę do wystawienia faktury bez podpisu

Podpis